

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדואר, תיאר בכתבת-השער, תחת הכותרת "קרן קיימת לנחמני", את עלילותיו של מנהל הקרן-הקיימת-לישראל בצפון הארץ, יוסף נחמני, שלא ידע את הגבול בין רכישת ארמות ללאום ובין רכישת לעצמו. צוות השבועון ליווה קבוצה של שבויים מצריים בכיורם בארץ, תחת הכותרת: "הגנרל המצרי ביקר בקייובי". כתבת-החקיר בשם "לא נותנים לרדת לאילת!" הציגה את הממשלות שהוצעו לפני ישראלים החפצים להשתקט באילת. אחת הפעילות הטרגיות של לוחמי המחתרות אצל ולחיי נגולה בכתבה, "הרמטות מאחורי הפרזל". הציגו בה פעילות השיקום

של לוחמי המחתרות, שנעשה בלא סיוע ממשלתי. המדור, "נופלים ההולכים ראשונה" המשיך להביא מינוגרפיות קצרות על הלחי "מובצע קרע". בשער הגליון: גואל עצמו וקרקעות הלאום, יוסף נחמני.

אנה פראנק, היהודי והישואלי * ישראל ליפל: פרק א', משה ניסים: יחסי ציבור לאביו * ישראל בר ו.דבר

הנעם

צעקה מעונה "אם האמת של אלוהים מחייבת את צעקתו המעונה של יוד תמים אחר, הרי האמת של אלוהים אינה שווה את דמיה הכניסה שלה!"

(דוסטויבסקי באחרים קארמזוב) סערות בינלאומיות שאגו השבוע מסביב לישראל, קולו הנוקשה של דאג האמר שילד, המזכיר-הכללי של האו"ם, קולו האימתני של מזכיר-המדינה האמריקאי ג'ון פוסטר דאלס, קולו המתחסד של ראש ממשלת הודו ג'וואהרלאול נהרו, מספת קשמיר, וקולו הצרוד של גמאל עבדאל-נאצר, התמיגו עם הפאתוס של כמה מעט קניהימפלגות בישראל לקאקאפוניה צור רמת אחת.

אולם רק קול אחד חדר השבוע אל נבכי ליבה של ישראל: קול שקט ועדין של נערה אשר מתה לפני תריסר שנים. הוא זיעזע עד לעומק הנשמה את האלפים שכבר שמעוהו, ויוסף זיעזע את ליבור תיהם של הרבבות העתידיים לשמעו. אנה פראנק, הילדה היהודיה מהולנד שרשמה את יומנה בצל המוות, דיברה אל ישראל. קול הרם, לאדם הישראלי הזכיר הי קול, קודם כל, חוויה יהודית. מלבד מתי מיספר, כל אזרחי ישראל הם מהגרים מארצות זרות, או בני מהגרים. איש לא יכול היה לשמוע את וידוי הנערה בצל תאיהגאונים, מבלי שבליבו תנצנץ המח- שבה: זה יכולתי להיות אני.

בדור האחרון התרחק האדם הישראלי ממוצאו היהודי, הפך למשהו חדש שעוד לא מצא את הגדרתו. היה זה תהליך טיבעי

ובריא. אולם קול הדם בוקע גם ממרחקים של זמן ושטח. לעולם לא יוכל האדם הישראלי להיות אדיש לגורלם של יהודים בארצות הפזורה.

אם לא הספיקו במילים שוברות-הלבבות של הנערה היהודיה מאמסטרדאם כדי להור כיח זאת, הרי הפגינה זאת שני מאורעות נוספים: מישפט קסטנר, שתפס שוב מקום מרכזי בבית-המישפט ובעמודי העיתונים, והתיקוות לסולידריות יהודית מול האיום הבינלאומי בסנקציות לכלילות.

השבון הנפש. אולם גורלה של אנה פראנק לא היה רק גורל יהודי. הוא היה גורל אנושי. הנערה המעונה יכלה להיות גם בת בודפשט או אלג'יר. היא יכלה אפילו להיות מסתננת צעירה המתחבאה בבית מישפחה באחד מכפרי המשולש הישראלי. היא יכלה להיות כל אדם העור מד בודד וחסריישע מול איתני העולם הפוליטי האכזר.

שום אמת אלוהית, לאומית או חברתית אינה יכולה להצדיק אף את קריאתה של ילדה מעונה אחת. אם אזרחי ישראל יהיו שו זאת, למראה הטראגדיה הנוראה הצור בטת את ליבם האולם התיארוך, הרי שיתעלו לרמה מוסרית שתשמש בסיס איתן לקיומה של המדינה, בטווח ארוך. מאשר חישובי הנחיות הפוליטית של השעה הי חולפת.

רח

ניסים ונפלאות כל רב יודע שאם אין קמה, אין תורה. לאחרונה גילו שני הרבנים הראשיים ליש

ראל אמת חדשה: אם אין פירסומת, אין קמה. כתלמיד חכמים, ניגשו מייד לת"י קון המצב. למישרדו של הרב אייזיק הלוי הרצוג נכנס מזכיר זריו בשם ישראל ליפל*, שקיבל על עצמו את מלאכת-הקודש להחיר דיר לעיתונים, ובעיקר לעיתוני-הערב, סי פוריריכילות פיקאנטיים, שיהפכו את הרב הראשי לדמות פופולארית. כדי שלא לפגור אחרי רוהיהזמן, הטיל הראשון-לציון יצחק רחמים ניסים את אותו התפקיד על בנו הצעיר, משה**.

לפתע החלו עיתונאי ירושלים מוצאים את עצמם תחת מטר מתמיד של ידיעות סודיות שהוגנבו להם מן החדר, סיפורי רכילות על מעשי הרבנים והומר משעשע דומה, שום בירור לא נערך בחדרו של הרב, מבלי שהדבר יגיע תוך שעה לאוזני העיתונאים. שום זר לא יכול היה להביע את רצונו להתנגד, מבלי שהדבר יפורסם בהבלטה עוד לפני שהספיק לסיים את המישפט.

"למה לא?" באחד הימים פנתה לישכתו של הרב ניסים לקיבוץ הארצי של השומרה-הצעיר, וביקשה להאפשר לרב לסייר בכמה משקים. הקיבוץ התנה תנאי מפוררש, שהיה זה ביקור פרטי ולא-רישמי. הוא לא שמע עדיין על הרוח החדשה המנשבת במישגנות-התורה הירושלמיים. הביקור נערך באווירה טובה, הרב היריע בגן-שמואל, עבר משם לעין-שמר, שוחח עם ח"כ יעקב ("קובה") ריפתין, המשיך למישמרה-העמק, שוחח עם ח"כ יעקב חזן, והגיע לבסוף למרחביה, הריהקודש של השומרה-הצעיר.

כשהגיעו שעתו של הרב להתפלל מנחה, פינו לו חברי-המשק האדיבים את חדר-האוכל, בראות הרב שאין מוונות לדלת האולם, הציע לשלוח אחדות. אנשי-המשק חייכו והפליטו: "למה לא?" **תפילה מרכסיסמית.** למחרת היום חשכו עיניהם של בני-המשקים התמימים. ביקורו הפרטי של הרב נמרח לאורכם ולרוחבם של העיתונים, ובייחוד של עיתוני-הערב. רשימה מפוצצת רדפה רשימה נפוצצת. לציבור נודע כי הרב חולל מהפכה גדולה במשקי השומרה-הצעיר, שקבע מוונות בדלתות, שמרכסיסטיים-לשעבר חבשו כובעים ונכנסו להתפלל כבני-ישיבה.

מזכירות הקיבוץ הארצי לא התאפקה, פירסמה הודעת-מחאה זועמת, אולם מנהל-הפירסומת של הרב רק חייכו. הם השיגו את שלהם.

עיתונות

פרישת הפרשן לפני חודש קרה מעשה בלתי-רגיל בי מערכת דבר: אחרי התחלת ההדפסה נעצר רה לפתע מכונת-הדפוס. כל הגליונות המודפסים הושמדו, ואחד המאמרים זכה לתיקון יסודי לפני שהגלילים החלו מס' חובבים מחדש.

החומר שוכה לטיפול זה היה מאמרו של אדם הגנה מכבוד רב בחוגים מיקצועיים: ד"ר ישראל בר (מתחרז עם "בר"), הפרשן הצבאי מס' 1 של ישראל***.

* מאוחר יותר מנכ"ל מישרד-הדחות, שהודח בידי השר אבו-הצירא.

** כיום שרה-המישפט בממשלת יש-ראל. *** מאוחר יותר התברר כי ישראל בר היה מרגל רוסי. הוא נאסר, נשפט ונידון למאסר ארוך, ומת בבית-הכלא.

בשביל מי קיימת הקרן הקיימת? עיסקות פרטיות באדמת הלאום יוסף נחמני גואל את עצמו

"העולם הזה": 1007 תאריך: 30.1.1957

שכנו של קרנייב. אין אדם בישראל היכול להתחרות בידיעות צבאיות תיאוריות עם הגבר הצנום, בעל השיניים הכולטות, שכיהן כבר לפני 20 שנה כמפקד גדוד בצבא הריפובליקאי הספרדי במהלך מלחמת-האזרחים. אחרי שלמד את תורת הבימיו אצל מאכס ריינהארט ה מפורסם (טוען בר בחיוך: "אני האיש היחיד בעולם שבמשך עשרים שנה נשאר סגן-אלוף!") שכנו בחזית הספרדית: סגן גדוד, כיום מרשל ברית-המועצות המפקד הראשי של ברית-יוארשה.

עם פרוץ מיבצע-סיני היה ישראל בר אחד מחסידיו הנלהבים. אולם בהדרגה הוא שינה את דעתו. במאמריו שפורסמו בדבר (בחתומת שמו) ובהארץ (בחתומת "פרשן צבאי") החל מותח ביקורת על המיבצע.

אחרי שהביע דיעה שסתרה במפורש את התעמולה הרישמית של הממשלה, נקט עורך דבר בצעד הקיצוני: הוא שינה את המאמר באמצע תהליך הדפוס, והחליף את מסקנת בר מן הקצה אל הקצה.

בר הוא אדם שקט וסבלני. אולם הפעם פקעה סבלנותו: השבוע הודיע למערכת דבר שהוא פורש מתפקידו כפרשנה הי צבאי.

חיפה

קבלת פנים לבוס אחד השגרירים הראשונים לכיבוש אהדת העולם אחרי מיבצע-סיני היה אבא חושי, ראש עיריית חיפה. מתוך חשבון כי הבוס של חושיסטאן הוא גאון בפיסומת עצי מית, ועל כן מתאים במיוחד להווי האמריקאי ולשיטות הפירסומת הנהוגות שם, נשלח לארצות-הברית.

כפי שסיפר חושי בחזורו ארצה, היה זה מסע-ניצחון גדול, עלה חדש לזר-הדפ"נה של ראש עיריית חיפה. אולם האמת היתה עגומה יותר: הזר היה עשוי קוצים. בהגיעו לארצות-הברית נעצר חושי לי-חקירה. אחרי חקירה גסה של שעה וחצי שוחרר, אמנם, למשך הלילה, אחרי התערבותם של גורמים ציבוריים, אולם למחרת בבוקר היה נאלץ להתייצב שוב, לעבור חקירה נוספת של שעתיים.

בין ענייני החקירה של העסקן המפא"יי הבכיר: אם הגו חבר מפ"ם, ומה קשריו הגלויים או המוסוים עם מיפלגה זו. השבוע הגיע לשגרירות האמריקאית בישראל מיכתב בחתימת ראש עיריית חיפה. היתה זאת מחאה חריפה על קבלת הפנים המחפירה שבה זכה.

אנשים

● כאשר פתח השבוע ראש סיעת חרות, **מנחם בגין**, בנאום, קם ראש-הממשלה דויד **בן-גוריון** ומיהר לצאת למנון, כהרגלו במיקרים אלה ניגש אליו ח"כ **יצחק אלון** ושאל: "מדוע אינך מקשיב לנאמו של בגין? הרי צאטרך לענות עליו אחר-כך", "אני קורא את דבריו בסטנוגרמה בעיון רב", השיב בן-גוריון, "אך לשמוע אותו מדבר, אינני מסוגל!"

"אל תצלמו!" קוראים כמה מהשבויים המצריים ומלוויהם לעומת צלם העולם הזה. קיצוני מימין: סגן-אלוף חנא נגיב, לי שעבר מפקד חיל-המצב המצרי בשארם-אל-שייח. בין השאר סיפר סגן-אלוף כי בכל פעם שדויד בן-גוריון היה מודיע על נכונותו לשלום, היה הצבא המצרי מכריז על מצב-הכך.